



Міністерство розвитку  
громад та територій  
України

# ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ  
ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ

*ЗДОБУТКИ ТА ЗАВДАННЯ  
НА 2021 - 2024 РОКИ*

В'ячеслав Негода  
заступник Міністра

1 січня  
2014 р.

# УКРАЇНА

## СТАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ

### Недосконалий адміністративно-територіальний устрій

Територіальний устрій був сформований в середині минулого сторіччя

❑ Регіональний рівень:  
АРК, 24 області, м.Київ, м.Севастополь

❑ Субрегіональний рівень:  
490 районів, 178 міст обласного значення

❑ Базовий рівень:  
11512 сільських, селищних, міських (міст районного значення) громад, більша частина з них є малими

29 716 населених пунктів:

- 459 - міст
- 2050 - селищ
- 27207 - сіл

### У місцевого самоврядування обмежена автономія

Обмеженість прав громадян на участь в управлінні місцевими справами

❑ Регіональний рівень:  
Обласні ради не мають власних виконавчих органів

❑ Субрегіональний рівень:  
Районні ради не мають власних виконавчих органів

❑ Базовий рівень:

- Лише 178 міст мають адміністративну та фінансову автономію
- 11512 громад перебувають в підпорядкуванні райрад і райдержадміністрацій
- Не імплементовано принцип повсюдності місцевого самоврядування

### Неспроможне місцеве самоврядування

❑ Переважна частина громад малочисельні за кількістю жителів

❑ Не всі повноваження органів місцевого самоврядування забезпечені фінансовими ресурсами

❑ Низька частка (5,1%) власних доходів місцевих бюджетів у структурі ВВП

❑ В громадах недостатньо розвинена інфраструктура соціально-культурної сфери, дорожня, транспортна

❑ Низький рівень доступності та якості публічних послуг

1 квітня 2014 р.

Урядом України схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні

## МЕТА:

Формування ефективного і спроможного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, здатних надавати якісні та доступні публічні послуги жителям, задовольняти інтереси людей в усіх сферах життєдіяльності

## Етапи реформи та результати :

1

2014-2019 рр.

- добровільне об'єднання територіальних громад
- фінансова децентралізація
- децентралізація повноважень

2

2020 р.

- завершення формування нового адміністративно-територіального устрою України

3

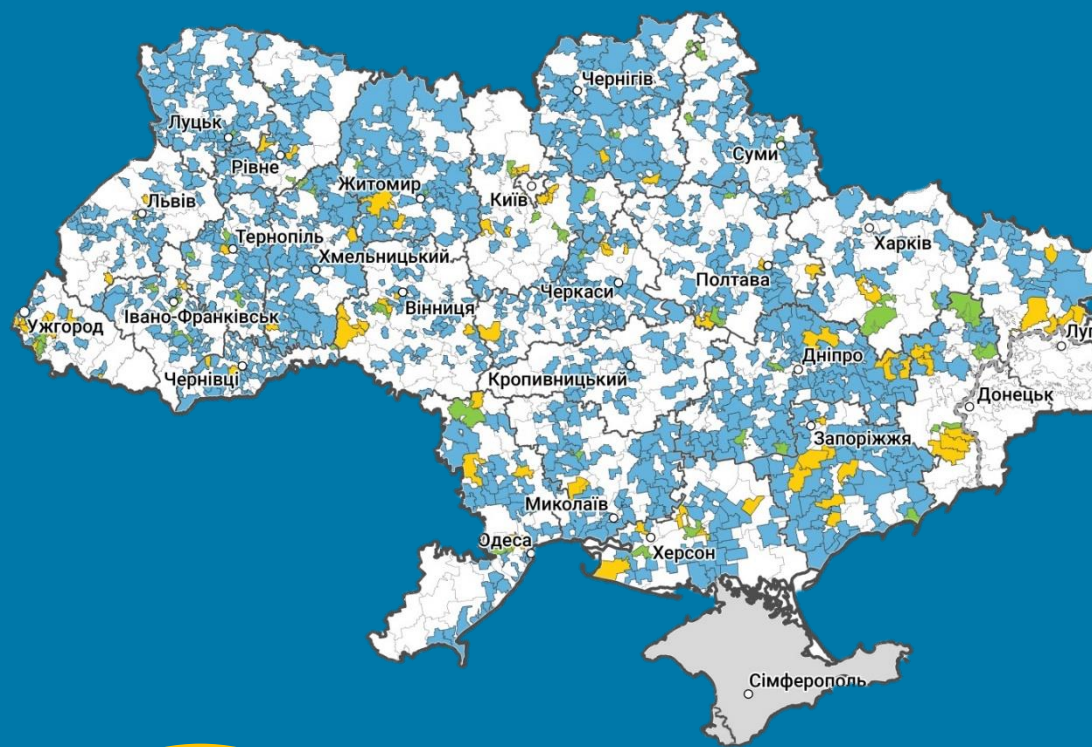
2021-2024 рр.

- закріплення результатів реформи в Конституції України
- приведення законодавства у відповідність Європейській хартії місцевого самоврядування

# 1

## РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ 2014 – 2019 рр.

Кількість утворених територіальних громад шляхом добровільного об'єднання



11 520

всього територіальних громад до об'єднання (станом на 01.01.2015)

10 952\*

без урахування тимчасово окупованої території

4792

43,7 %

громад добровільно об'єдналися

6728

56,3 %

громад добровільно не об'єдналися

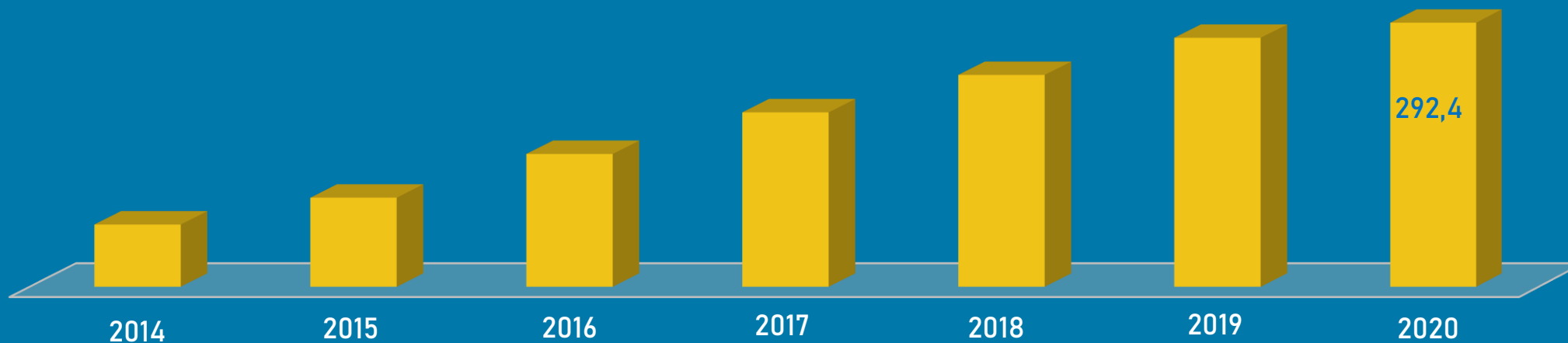
# 1

## РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2014 – 2019 рр.)

### ➤ Фінансова децентралізація

Доходи місцевих бюджетів зросли у понад 4 рази з 68,6 млрд грн у 2014 р. до 292 млрд грн. у 2020 р.

Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів, млрд грн



## 1

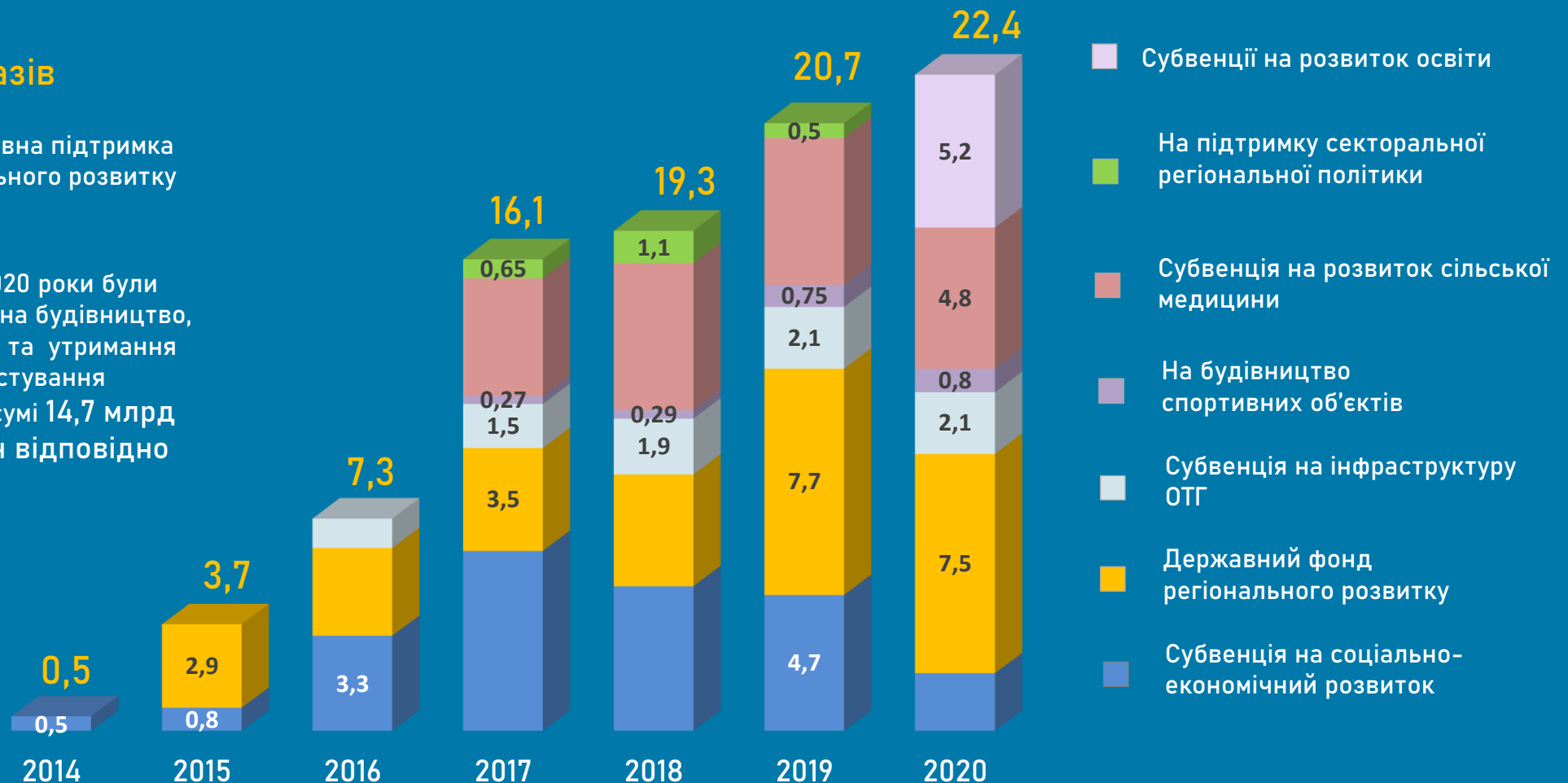
# ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА НА РОЗВИТОК ГРОМАД ТА РОЗБУДОВУ ІНФРАСТРУКТУРИ

➤ Для регіонального та місцевого розвитку передбачено млрд. грн:

у понад **40 разів**

у 2020 р., порівняно з 2014 р. зростає державна підтримка місцевого та регіонального розвитку

Крім того, на 2019 та 2020 роки були передбачені субвенції на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення в сумі 14,7 млрд грн та 22,2 млрд грн відповідно



# 1 РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2014 – 2019 рр.)

## ➤ Децентралізація повноважень



Органам місцевого самоврядування передано додаткові повноваження у сферах:

- освіти
- охорони здоров'я
- надання соціальних послуг
- надання адміністративних послуг
- містобудування та архітектурно-будівельного контролю
- утримання доріг місцевого значення
- управління земельними ресурсами
- початок передачі земель державної власності



# 2

## РЕЗУЛЬТАТИ ДРУГОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2020 р.)



Базовий рівень

Нова система адміністративно-територіального устрою



Рішенням Уряду  
затверджено 1470  
територіальних громад

25 жовтня 2020 року  
відбулись місцеві вибори депутатів і  
голів в 1420 новоутворених  
територіальних громадах

**11520** >

територіальних громад

**БУЛО**

> **1470**

територіальних громад

**СТАЛО**

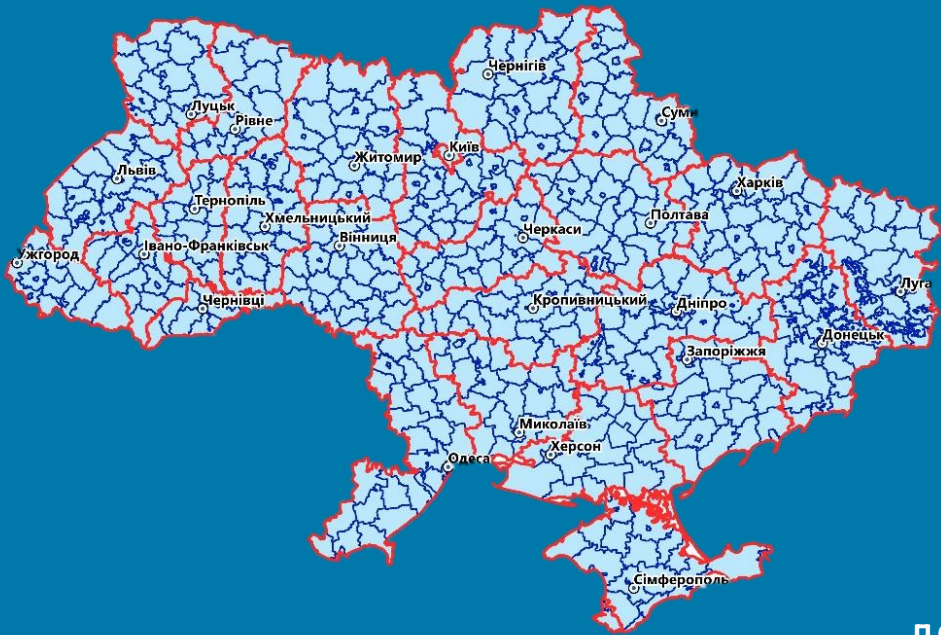


# 2

## РЕЗУЛЬТАТИ ДРУГОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2020 р.)

### ➤ Субрегіональний рівень

### Нова система адміністративно-територіального устрою



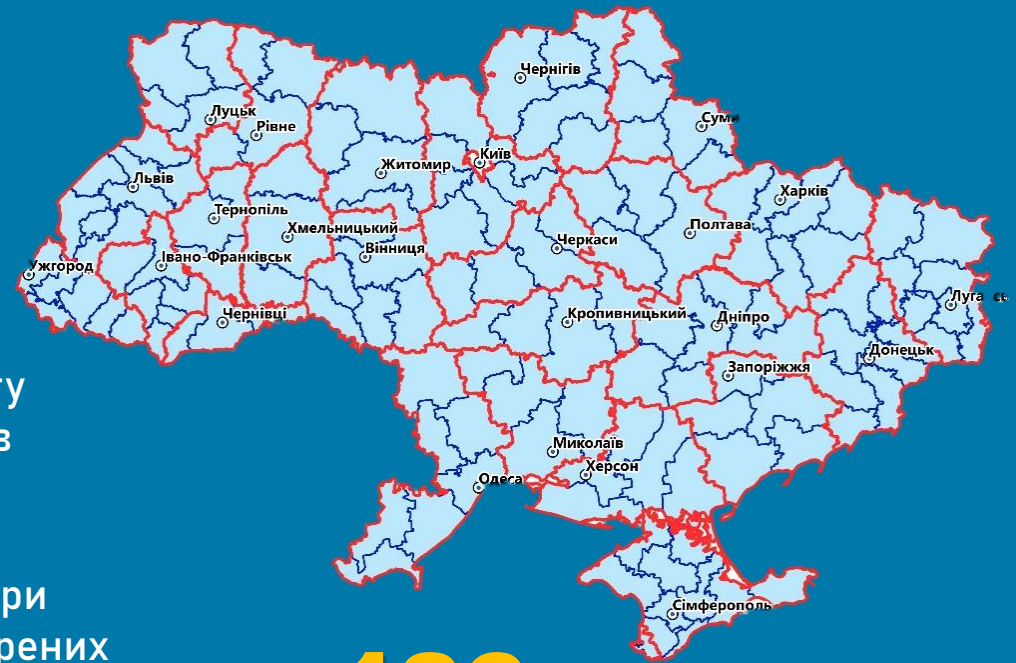
**490** районів

від 6 тис. до 180 тис жителів



Рішенням Парламенту  
утворено 136 районів

25 жовтня 2020 року  
відбулись місцеві вибори  
депутатів до **119** новоутворених  
районних рад



**136** районів

від 150 тис. жителів. Стандарт ЄС NUTS 3  
з них 36 районів менше 150 тис. жителів

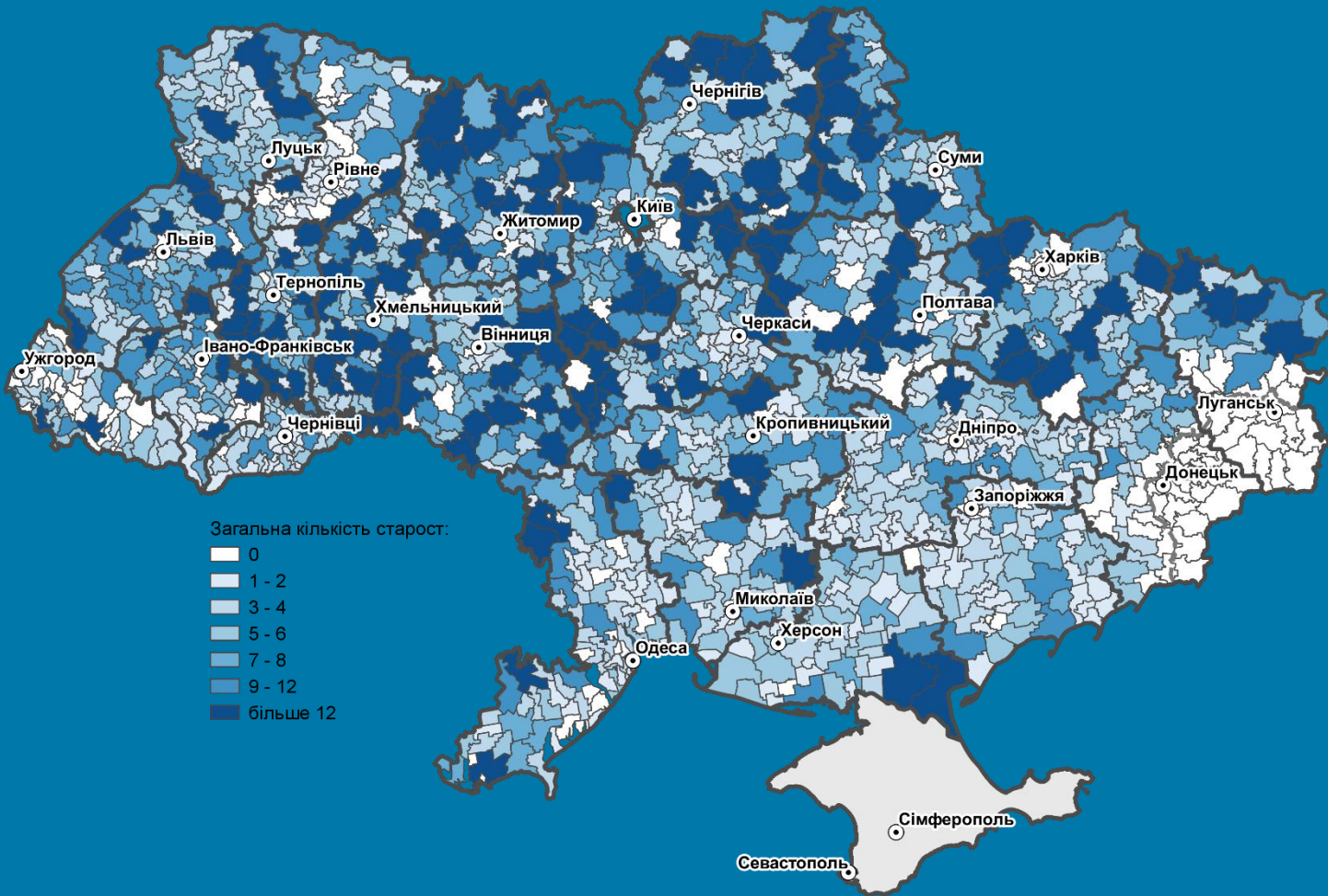


**БУЛО**

**СТАЛО**

# 2

## РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СТАРОСТ



**1420** територіальних громад, в яких відбулись перші вибори

**7707** кількість старост затверджених радою громади

**8017** утворено старостинських округів (територій юрисдикції старост)

з яких:

% щодо чисельності населення, осіб :

**16 %**

до 500

**57 %**

500 - 1500

**21 %**

1500 - 3000

**7 %**

понад 3000



# 2 ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ТА СПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

## ➤ Фінансова автономія громад

**1438**

територіальних громад з 01 січня 2021 р. перейшли на прямі взаємовідносини з державним бюджетом

## ➤ Формування інфраструктури громад

**23 530**

об'єктів освіти, культури, охорони здоров'я, інших від району передано у комунальну власність територіальних громадам



## ➤ Зміцнення матеріальної основи громад

**1329**

територіальних громад отримали з державної власності у комунальну власність

**2306,44**

тис. га земель сільськогосподарського призначення

## ➤ Державна фінансова підтримка на розвиток громад та розбудову інфраструктури на 2021 рік

**81,8**

млрд грн, в тому числі:

49,6 – дорожньої інфраструктури

15,5 – проекти регіонального розвитку

4,5 – розвиток сільських територій

4,1 – у сфері освіти

3,5 – у сфері охорони здоров'я

0,3 – у сфері культури

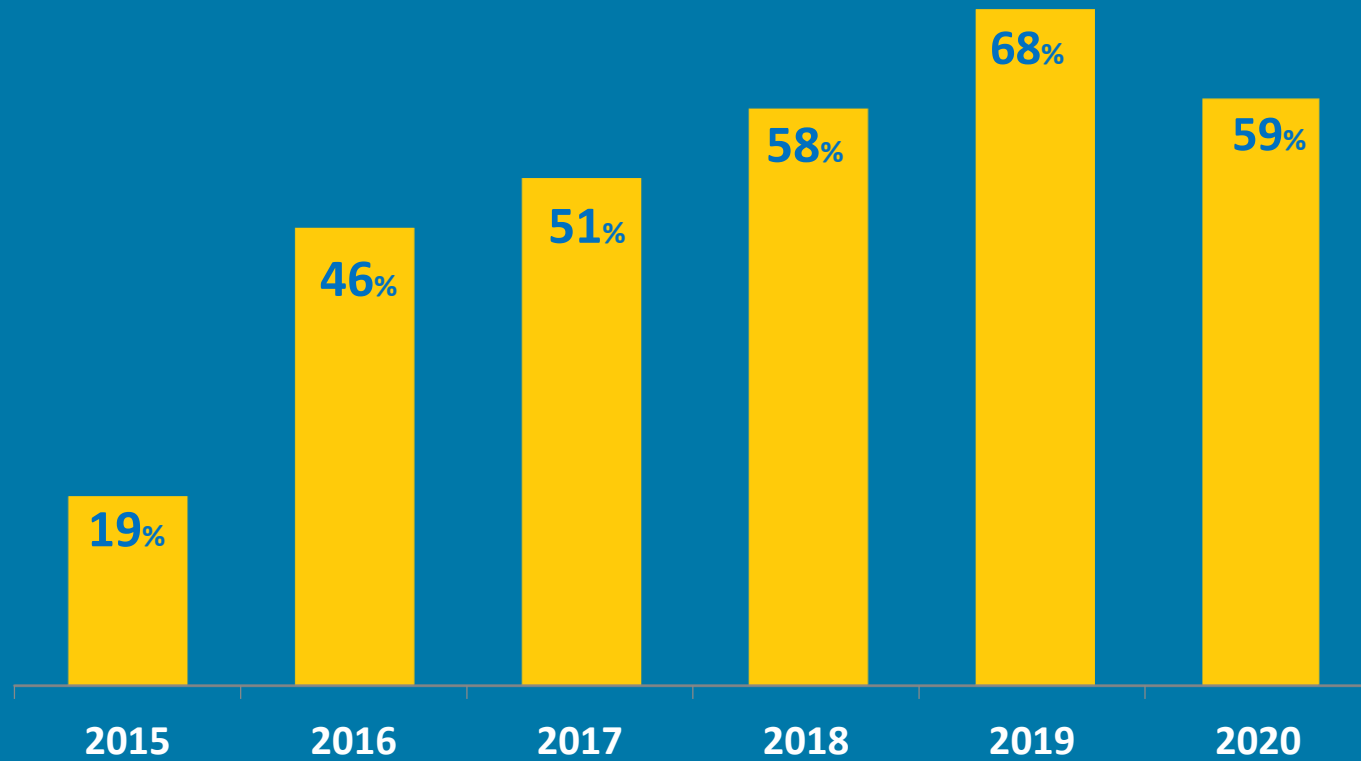
0,8 – спортивної інфраструктури

1,5 – транспортної інфраструктури

1,7 – інфраструктури у сфері соціального забезпечення

0,3 – інші напрями розвитку територій

# ПІДТРИМКА РЕФОРМИ. РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ



59%

жителів України вірить, що реформа місцевого самоврядування потрібна

*Станом на грудень 2020 р.*

**81%** населення України серед тих, хто знають про реформу децентралізації влади, вважають, що реформа потрібна

**59%** українців відчули покращення від реформи або очікують на нього

*дослідження проведено за підтримки програми Ради Європи в Україні  
За результатами соціологічних досліджень, проведених КМІС  
та Інституту Горшеніна (за підтримки Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні)*

## ПІДСУМКИ РЕФОРМИ ЗА 2014–2020

11 лютого 2021 року Європейський Парламент визнав Децентралізацію однією із найуспішніших реформ в Україні



«Європарламент вітає досягнення України у проведенні реформи децентралізації та розширенні можливостей місцевої влади, що є однією з найуспішніших реформ на сьогодні..., позитивно оцінює кроки прийняті з метою децентралізації державної влади та бюджетів через затвердження нормативно-правових актів та їх практичного впровадження; закликає Європейську Комісію уважно вивчити успішні практики децентралізації в Україні та розглянути їх практичне впровадження в інших державах»



## ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ НА 2021 – 2024 РОКИ:



- Закріплення реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади змінами до Конституції України
  - Закріплення нової системи адміністративно-територіального устрою України
  - Гарантування матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування
  - Створення виконавчих комітетів районних та обласних рад
  - Запровадження інституту Префекта
  - Закріплення адміністративного нагляду
- Завершення децентралізації повноважень за принципом субсидіарності
- Посилення відповідальності органів місцевого самоврядування перед жителями та законом
- Удосконалення процедур залучення жителів до прийняття управлінських рішень з питань місцевого значення
- Підвищення компетенції органів місцевого самоврядування щодо вирішення питання встановлення та справляння місцевих податків і зборів
- Удосконалення правових механізмів для формування і розвитку міських агломерацій та співробітництва територіальних громад
- Удосконалення системи громадської безпеки за рахунок закріплення права місцевих рад на створення муніципальної поліції
- Запровадження сучасної системи збору місцевої статистики
- Створення в кожній громаді Центру надання адміністративних послуг



## Програма «Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні»

*Впроваджується Центром експертизи доброго врядування  
Генерального директорату з питань демократії II*

- Опрацювання рекомендацій і висновків Ради Європи щодо внесення змін до Конституції України та іншого відповідного законодавства
- Інституційна підтримка Мінрегіону: Офіс підтримки реформи
- Участь у тематичних консультаціях щодо правосуб'єктності територіальних громад за модерації Ради Європи і в координації з Комітетом ВРУ
- Впровадження інструментів Ради Європи: конкурс кращих практик і тренінги з розвитку лідерства
- Всеукраїнський конкурс журналістських робіт «Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації»
- Щорічні соціологічні дослідження
- За потреби: залучення Конгресу місцевих і регіональних влад, Венеційської комісії, Європейського комітету з демократії і врядування CDDG